

Archeologienota Hertsberge Muntestraat

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

28-4-2022

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Hertsberge (Oostkamp) Muntestraat (provincie West-Vlaanderen) waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is gelegen nabij de dorpskern van Hertsberge (Oostkamp), in de provincie West-Vlaanderen. Het terrein heeft een onregelmatige vorm en is 12558m² groot. Het wordt langs alle zijden omsloten door tuinen en woningen langs de Molleree in het zuiden, de Muntestraat in het oosten en de Proosdijstraat in het noorden. De Muntestraat sluit in het oosten aan op het terrein, een smalle strook verbindt het terrein in het noorden met de Proosdijstraat en in het zuiden met de Molleree. Op deze strook is reeds een verharde weg aanwezig als toegang voor huisnummer 33 van de Molleree. Het grootste deel van het terrein is momenteel in gebruik als landbouwgrond (centrale deel), een klein deel als tuinen (zuidoostelijke hoek). De tuinen zijn afgeboord met afsluitingen en/of hagen, in de tuinen zijn verschillende bomen en struiken aanwezig.

In het laatste kwart van de 18de eeuw was het plangebied onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Het is niet duidelijk of de bebouwing zichtbaar op de Ferrariskaart zich in het westelijk deel van het plangebied zich effectief in het plangebied bevindt. De luchtfoto van 2000-2003 toont voor het eerst dat de zuidoostelijke percelen tuin zijn en deel uitmaken van de bebouwing langs de Molleree, de rest van het blijft in gebruik als landbouwgrond. Er worden geen grootschalige verstoringen in het plangebied verwacht. Op de bodemkaart wordt het plangebied gekarteerd als een ZcPd bodem, een matig droge zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel. Het plangebied bevindt zich ten noorden van een west-oost gerichte heuvelrug die doorsneden wordt door de Hertsbergebeek. Deze beek bevindt zich op ruime afstand van het plangebied. In de onmiddellijke omgeving zijn geen archeologische sites gekend. Zowel op het plangebied zelf als in de dorpskern van Hertsberge werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Dit maakt dat het plangebied een eerder ongekende archeologische verwachting heeft. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat er archeologische sites aanwezig zijn op het terrein. Het betreft dan sites met grondsporen; in situ bewaring van steentijd artefactensites wordt niet verwacht op het terrein, hiervoor zijn de landschappelijke en bodemkundige omstandigheden niet gunstig.

Op het plangebied is een verkaveling gepland bestaande uit 25 ééngezinswoningen. De woningen worden gegroepeerd langs een interne noordoost-zuidwest gerichte wegenis met bijhorende nutsleidingen aangelegd die aansluit op de Muntestraat in het oosten. De woningen zijn bereikbaar via onverharde wegen die op de centrale wegenis aansluiten. Een onverhard pad verbindt de Proosdijstraat in het noorden met de Molleree in het zuiden. De gegroepeerde ééngezinswoningen bestaan uit halfopen en gesloten bebouwing met bijhorende tuinen. Parkeergelegenheid is voorzien langs de wegenis. Centraal zuidelijk is nog een groenzone aanwezig. Er kan vanuit gegaan worden dat de bodem van het totale plangebied ernstig verstoord zal worden: het bouwrijp maken van de percelen, allerhande werfverkeer, het aanleggen van wegenis, nutsvoorzieningen en -leidingen, het optrekken van de woningen, groenzone, de omgevingsaanleg en het inrichten van de tuinen kent een

diepe impact in de bodem en kan nefast zijn voor eventueel aanwezige archeologische sporen en sites.

Het plangebied heeft door gebrek aan archeologisch onderzoek in de omgeving een eerder ongekende archeologische verwachting. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat er archeologische sites met grondsporen aanwezig zijn op het terrein. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site evenwel niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. De huidige graad van verstoring ter hoogte van de huidige bebouwing is vermoedelijk eerder beperkt, zodat eventuele archeologische grondsporen goed bewaard kunnen zijn. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren in het plangebied. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden pas worden ontwikkeld onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning en na het rooien van de bomen.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

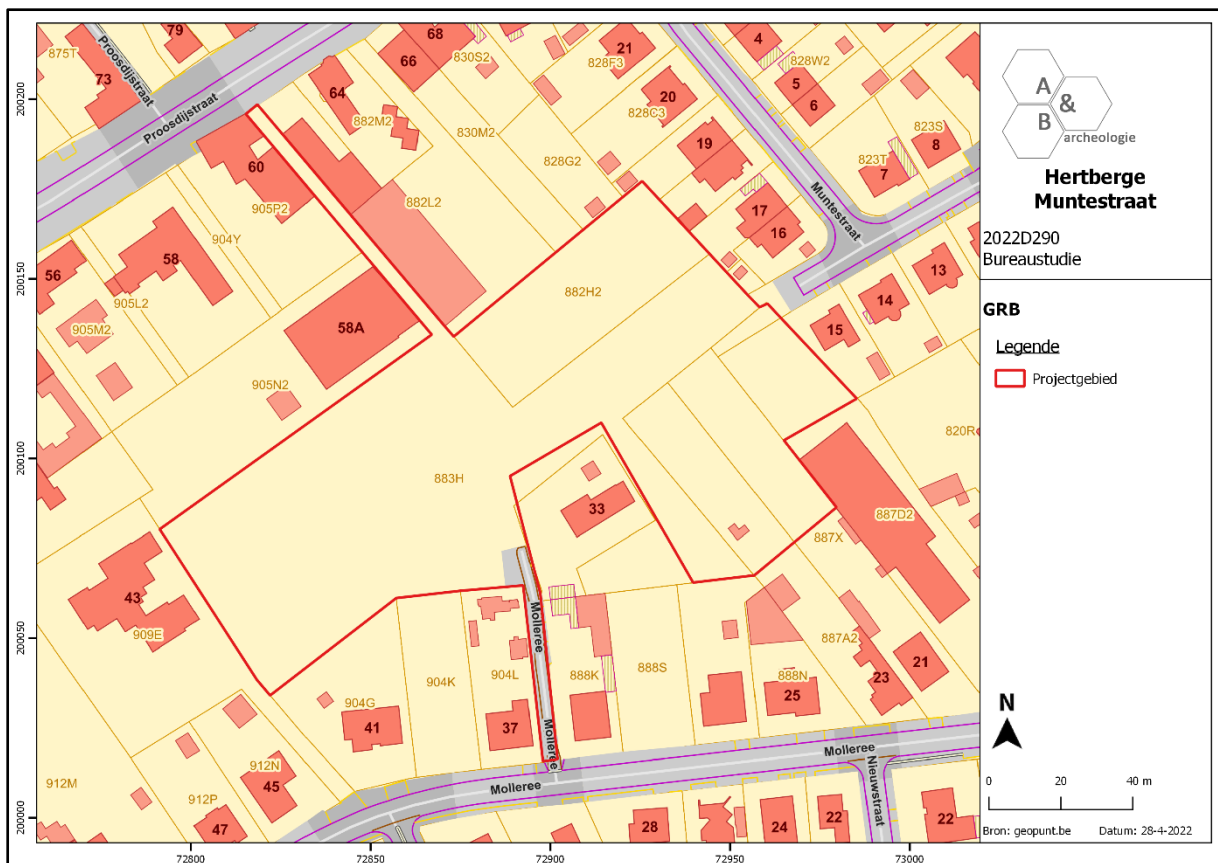
Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Lokeren, Heilig Hartlaan 43

Locatiegegevens: Hertsberge (Oostkamp), Muntestraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 72725,51 en Y: 200011,10; X: 73051,07 en Y: 200203,11

Kadastergegevens: Oostkamp, afdeling 4, sectie D, perceel nr. 883H, 882H2, 887D2 (partim), 887X (partim), 887B2

Het totale plangebied heeft een oppervlakte van 12.558m² en komt nagenoeg volledig in aanmerking voor het verder vooronderzoek. Enkel de smalle aansluiting met de Proosdijstraat (noorden) en de reeds bestaande Molleree in het zuiden zijn niet onderzoekbaar.

Figuur 1 Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het verder vooronderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven. De vraagstellingen zijn dezelfde voor de 2 fasen van het onderzoek.

- Hoe is de bodemopbouw?
- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Werden er sporen aangetroffen die gelinkt kunnen worden aan de mogelijke 18de eeuwse bebouwing in het westelijk deel van het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethoden moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

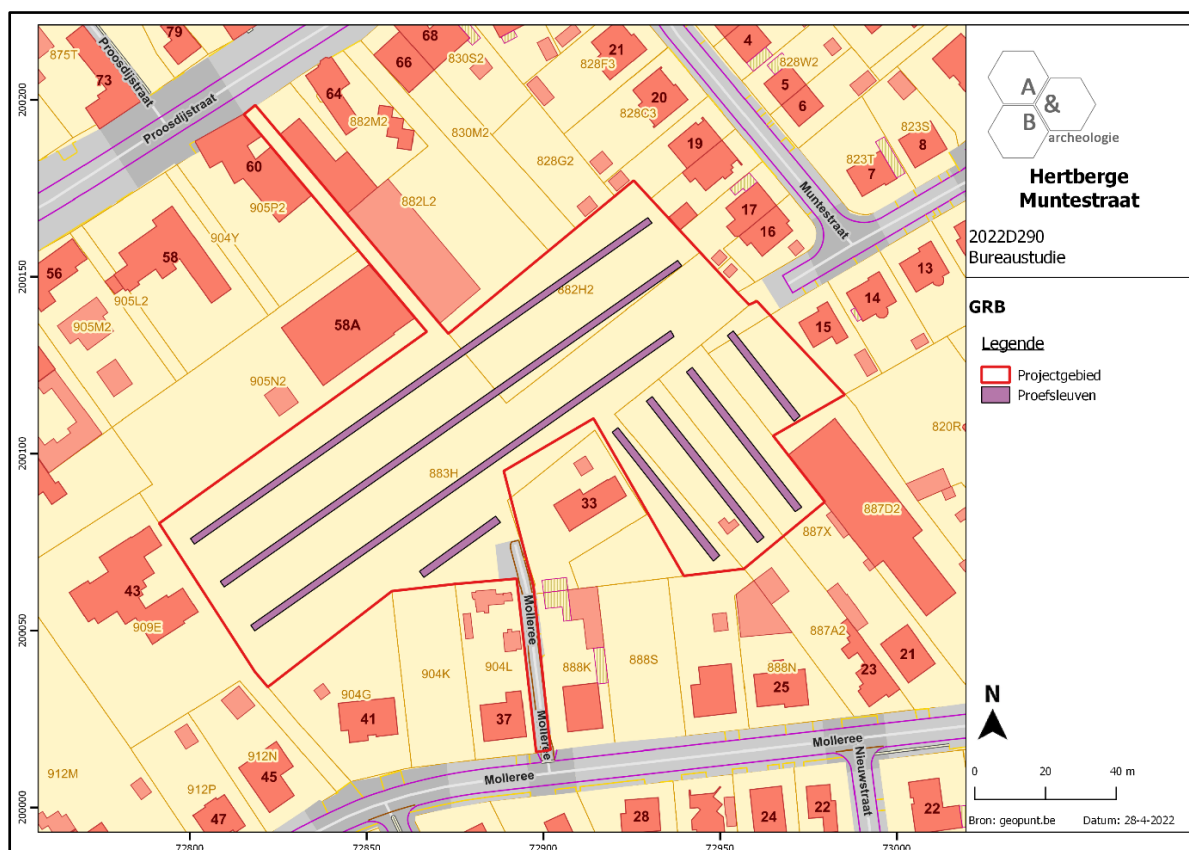
Het is noodzakelijk dat het terrein vrij is van obstakels voorafgaand de start van het verder vooronderzoek. Dit betekent dat de bomen eerst moeten worden gerooid. Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven. Op die manier wordt vermeden dat er niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. Bij het rooien van de bomen blijven de stronken staan, deze worden ook niet uitgefreesd. De stronken kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed. De proefsleuven zijn ingeplant volgens de ligging van de percelen en de fasering van de geplande werken. In het noordelijk deel worden 4 noordoost-zuidwest georiënteerde sleuven voorzien. In het zuidelijk deel worden 4 noordwest-zuidoost georiënteerde sleuven voorzien, waarvan 2 sleuven tot fase 2 behoren. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 1255m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 313,75m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 1568,75m² onderzocht.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

Figuur 3 Indicatif sleuvenplan geprojecteerd op een recente luchtfoto (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.